

ERASMUS+ projekts “LibOCS” amatierzinātnei: pētnieku, iedzīvotāju un bibliotēku sadarbības veicinātājs

Gita Rozenberga
Latvijas Universitātes Bibliotēka

LATABA seminārs “Akadēmiskā bibliotēka – palīgs zinātniskās pētniecības procesā”, 20.10.2022.

Prezentācijā

Kas ir LibOCS?

Kas ir sabiedriskā zinātne (Citizen Science)?

Pētījums par šķēršļiem un virzītājspēkiem

Pētījums par bibliotēku transformatīvo lomu

Kas ir LibOCS? (1)

ERASMUS+ programmas **partnerības projekts**

Pilns nosaukums: “Universitāšu bibliotēkas kā zinātnisko komūnu un sabiedrības sadarbības veicinātājas Baltijas valstīs amatierzinātnes kontekstā”
(*University libraries strengthening the academia-society connection through citizen science in the Baltics*)

Saīsinātā versija: ***Libraries for Open Citizen Science (LibOCS)***

Galvenais mērķis: izzināt un veicināt izpratni par akadēmisku **bibliotēku lomu** sabiedriskās zinātnes* jeb **amatierzinātnes (Citizen Science) aktivitāšu integrēšanā pētnieciskos projektos** Baltijas valstīs.

Kas ir LibOCS? (2)

Sadarbības partneri:

- Tartu Universitāte (Igaunija)
- Latvijas Universitāte (Latvija)
- Kauņas Tehniskā universitāte (Lietuva)
- Vitauta Lielā universitāte (Lietuva)
- Tallinas Tehniskā universitāte (Igaunija)
- Immer Besser GmbH (Vācija)
- Web2Learn (Grieķija)

Vietne: <https://www.libocs.ut.ee/>

Vimeo kanāls: <https://vimeo.com/user175381277>

Rezultāti pieejami arī Zenodo: <https://zenodo.org/communities/libocs/?page=1&size=20>

Kas ir sabiedriskā zinātne (Citizen Science?) (1)

Frits Ahlefeldt

Frits Ahlefeldt

Sharing knowledge to help it grow

AVOTS: <https://blogs.ifla.org/arl/2021/11/12/go-join-citizen-science-and-the-role-libraries/>

AVOTS: <https://drawnjournalism.com/2022/06/22/leaves-of-understanding/>

Kas ir sabiedriskā zinātne (Citizen Science?) (2)

Iemesli, kāpēc organizācijām un pētniekiem iesaistīt amatierpētniekus savos projektos un aktivitātēs:

- Zināšanu un zinātkāres par pētniecību izplatīšana
- Zinātnes prasības kompetenču uzlabošana sabiedrībā
- Plašāka mēroga izpēte, iesaistot sabiedrības spēkus
- Jaunu metožu izstrāde
- Tīklošana vai spēcīgākas saikne starp iedzīvotājiem un zinātniekiem
- Pētījumu koncentrēšana uz būtiskākiem jautājumiem un iedzīvotāju prioritātēm
- Iekļautības praktizēšana un dažādības sargāšana

Kas ir sabiedriskā zinātne (Citizen Science?) (3)

Iemesli, kāpēc būt amatierpētniekam vai brīvprātīgajam pētniecībā:

- Mācīšanās
- Jaunu prasmju attīstīšana
- Tīklošana
- Jaunas nodarbes vai pat jauna karjeras ceļa izmēģināšana
- Labu ieradumu attīstīšana
- Justies labi, darot ko labu lielākiem mērķiem
- Iekļautības praktizēšana un dažādības sargāšana

Kas ir sabiedriskā zinātne (Citizen Science?) (4)

Iemesli, kāpēc atmiņas institūcijām iesaistīties sabiedriskās zinātnes projektos un aktivitātēs:

- Atbalstīt pētniekus, atbrīvojot viņus no praktiskiem darba procesiem, kas netieši saistīti ar pētniecību
- Dalīšanās profesionālās zināšanās
- Zināšanu un zinātkāres par pētniecību izplatīšana
- Zinātnes prasības kompetenču uzlabošana sabiedrībā
- Tīklošanas kultūras veicināšana efektīvai sadarbībai kopienā
- Vides nodrošināšana efektīvām dalībnieku sanāksmēm
- Zināšanu un prasmju veicināšana par jaunākajām tendencēm informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanā
- Iekļautības praktizēšana un dažādības sargāšana

Pētījums «Iedzīvotāju līdzdalības virzītāji un šķēršļi atvērtajā zinātnē un universitāšu bibliotēku loma Baltijā»

Mērķis: noskaidrot virzītājspēkus un šķēršļus akadēmisko bibliotēku iesaistei sabiedriskās zinātnes projektos, un kā to attīstīt

Metode: Apaļā galda diskusijas

Respondentu grupas:

- pētniekiem un mācībspēkiem
- bibliotēku darbiniekiem
- universitāšu studentiem

Galvenie rezultāti un secinājumi (1)

Virzītājspēki: pētniecības datu pārvaldības, komunikācijas un digitālās prasmes; sadarbības tīkli; infrastruktūra.

Šķēršļi: zināšanu trūkums par sabiedrisko zinātņi; speciālistu trūkums

Galvenie rezultāti un secinājumi (2)

Rekomendācijas:

- Nodrošināt **mācības** akadēmisko bibliotēku darbiniekiem par datu pārvaldību
- Izveidot **jaunas amata vietas**, kas vērstas uz sabiedrības iesaisti
- Akadēmiskā bibliotēkā iecelt **sadarbības personu**, kas būtu atbildīga par amatierpētnieku saiknes nodrošināšanu ar universitāšu mācībspēkiem
- Veicināt un skaidrot nepieciešamību **pēc lielāka atbalsta no universitātēm**
- Izveidot **vienotu platformu**, kurā apkopot informāciju par iespējām piedalīties pētnieciskos projektos, kur tiek meklēti brīvprātīgie

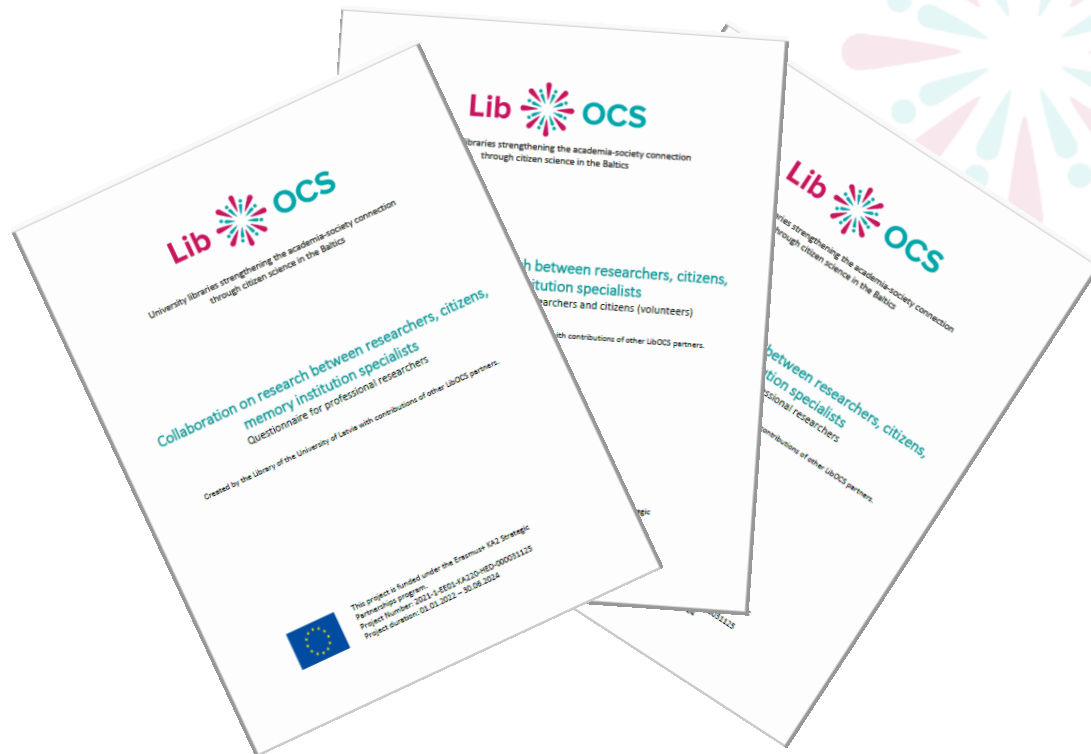
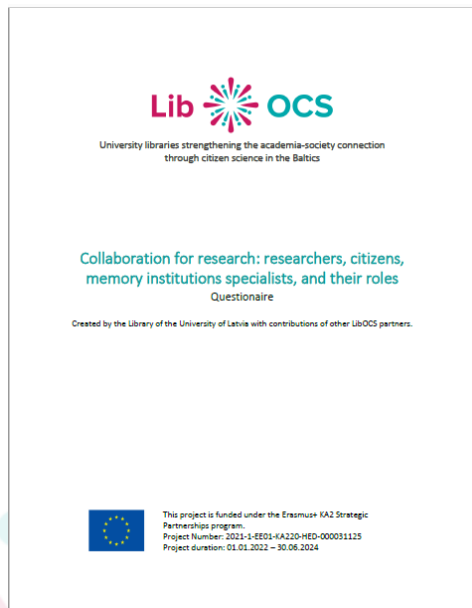
Pētījums «Akadēmisko bibliotēku transformatīvā loma sabiedriskai zinātnei un atvērtai zinātnei Baltijas valstīs»

Mērķis: noskaidrot atmiņas institūciju, īpaši bibliotēku lomu un lomas pārmaiņas pētniecības, īpaši sabiedriskās zinātnes projektos vai aktivitātēs

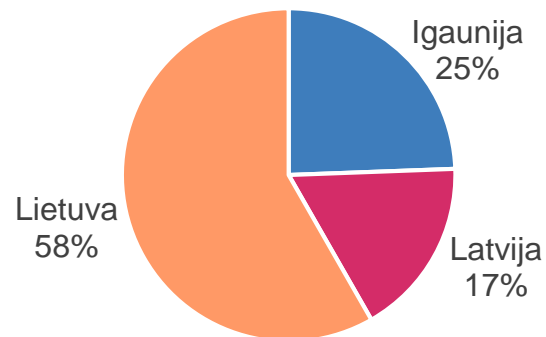
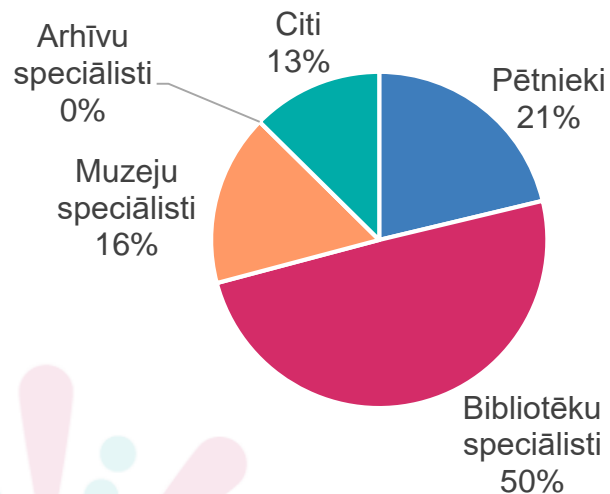
Metode: Aptauja ar daļēji strukturētu anketa

Respondenti: profesionāli pētnieki, amatierpētnieki /iedzīvotāji / brīvprātīgie, atmiņas institūciju darbinieki

Metode

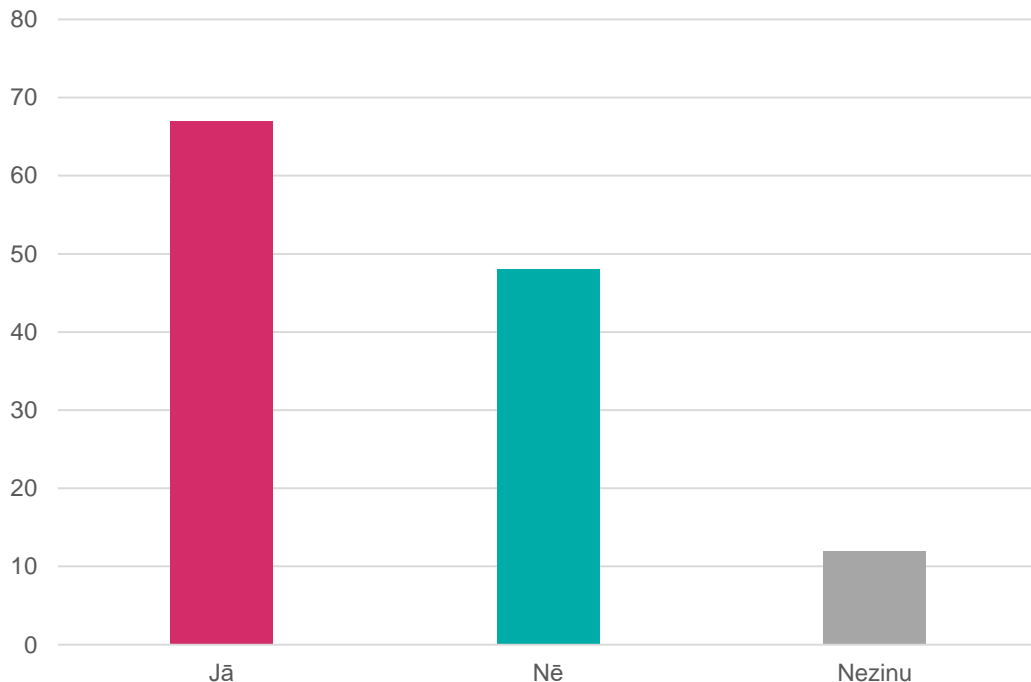

Pētījuma pirmās daļas pilnīgi aizpildītās anketas

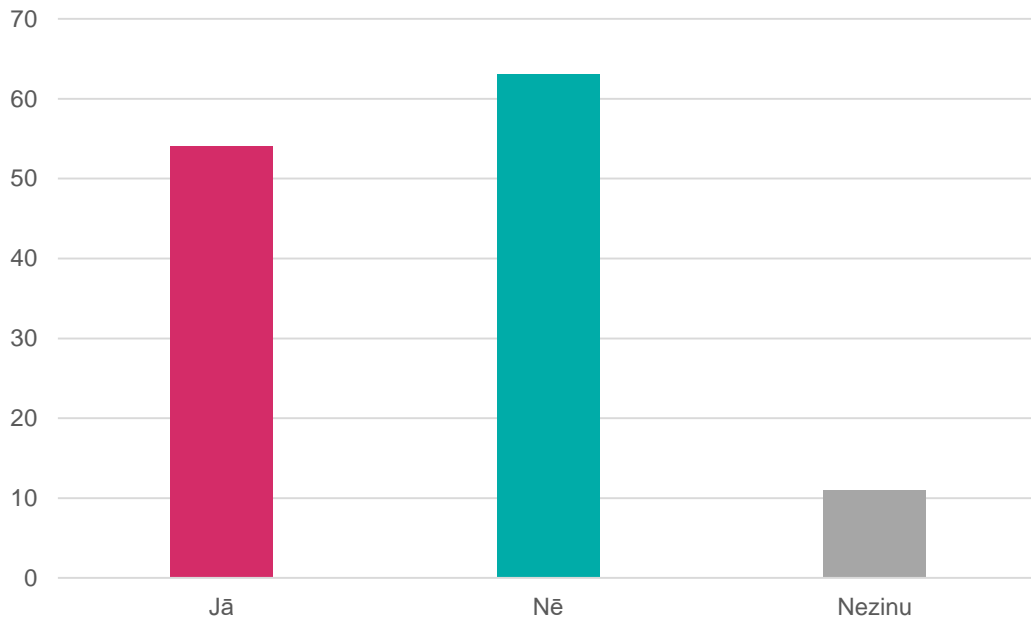
127 aptaujas

Vai zināt kādas pētnieciskas aktivitātes vai projektus, kur līdzdarbojas iedzīvotāji?

Apmēram ceturrtā daļa no respondentiem šobrīd paši iesaistīti pētnieciskās aktivitātēs vai projektos, kur līdzdarbojas iedzīvotāji.

Vai zināt kādas pētnieciskas aktivitātes, kur līdzdarbojas atmiņas institūciju darbinieki?

Anketas dati neļauj noteikt precīzi vai visos gadījumos, kur iesaistīti atmiņas institūciju darbinieki ir iesaistīti arī amatierpētnieki.

“Jā” atbildējuši 27 bibliotēku darbinieki, 12 muzeju darbinieki, 11 pētnieki, 4 amatierpētnieki.

Kā bibliotēku speciālisti ir iesaistīti?

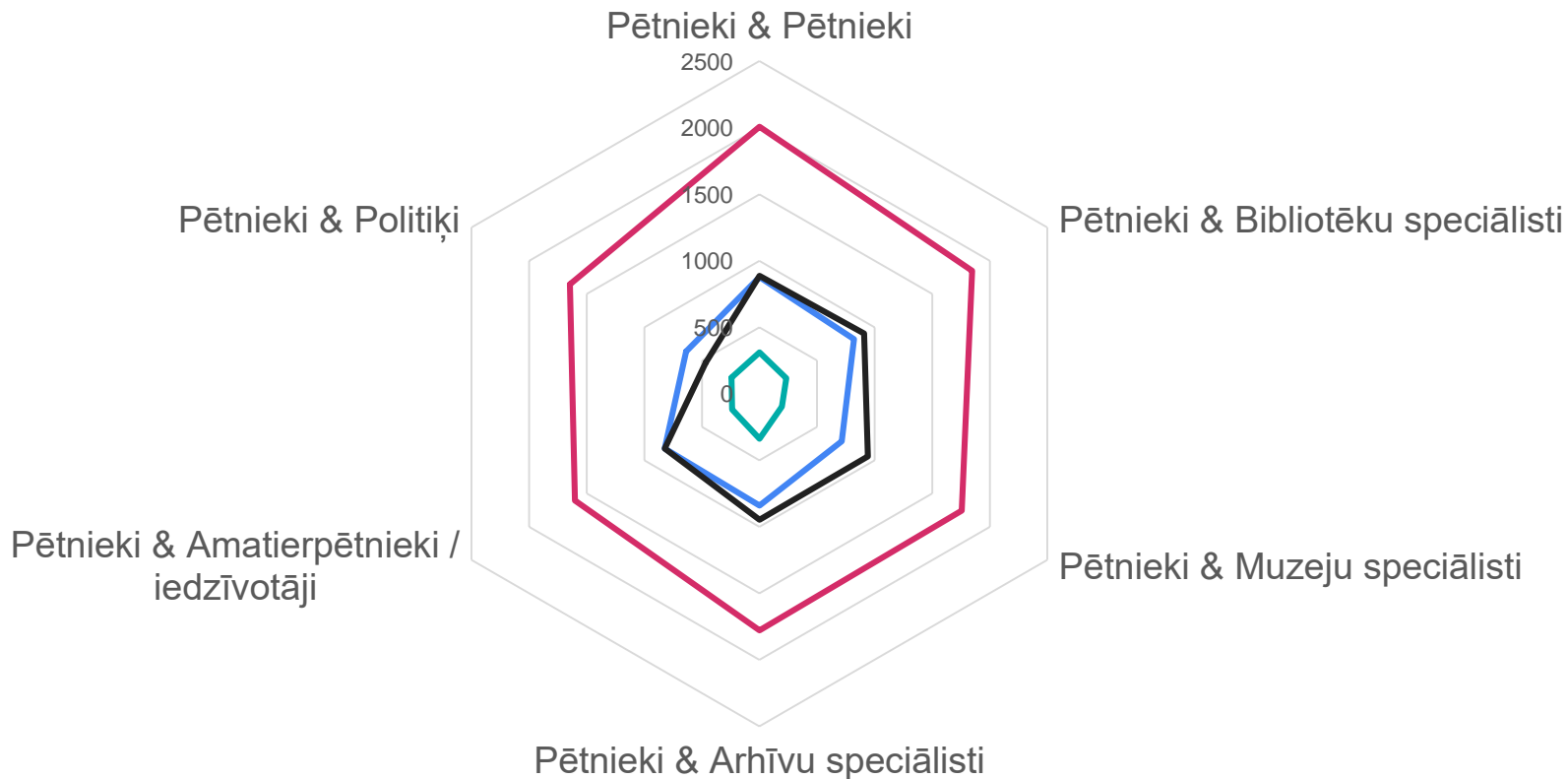
TOP 5

1. Nodrošina **telpu un platformu dialogam** iesaistītajām pusēm
2. **Iniciē** pētījumu vai projektu
3. Palīdz **atrast atbilstošo informāciju**
4. Organizē **izglītojošus pasākumus** par pētniecības procesu un sabiedriskās zinātnes iespējām
5. Piedalās kā speciālisti publikāciju, datu un citu **pētījumu rezultātu saglabāšanā**

Kura no partnerībām zinātnei visizdevīgākā?

— Pētnieki   — Bibliotēku darbinieki   — Muzeju darbinieki   — Amatierpētnieki / iedzīvotāji

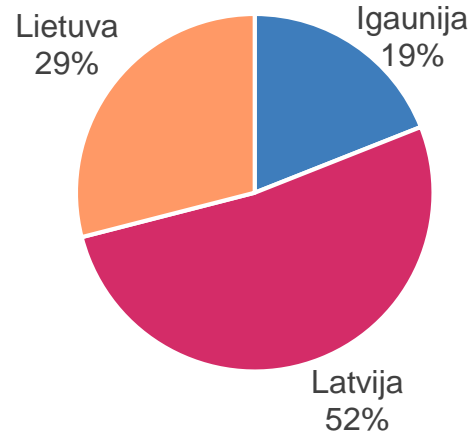
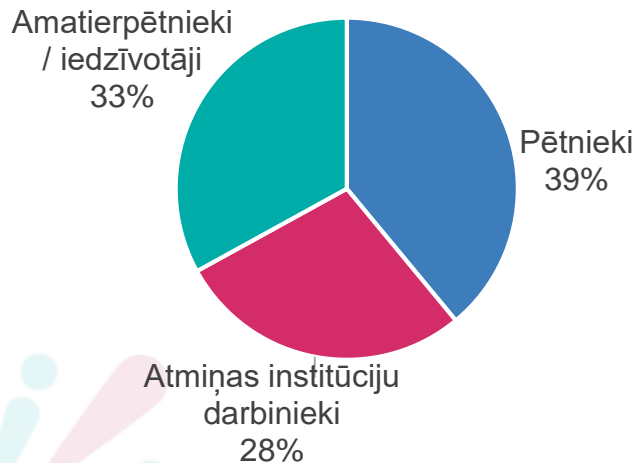

Identificēti projekti ar iedzīvotāju līdzdalību

Aptauja ļāva apzināt vairāk kā **25 Baltijas valstīs radītus** pētniecības projektus vai aktivitātes, kur iesaistīti iedzīvotāji, kā arī **7 starptautiskas iniciatīvas, kur piedalās šo valstu iedzīvotāji.**

Pētījuma otrās daļas pilnīgi aizpildītās anketas

60 aptaujas

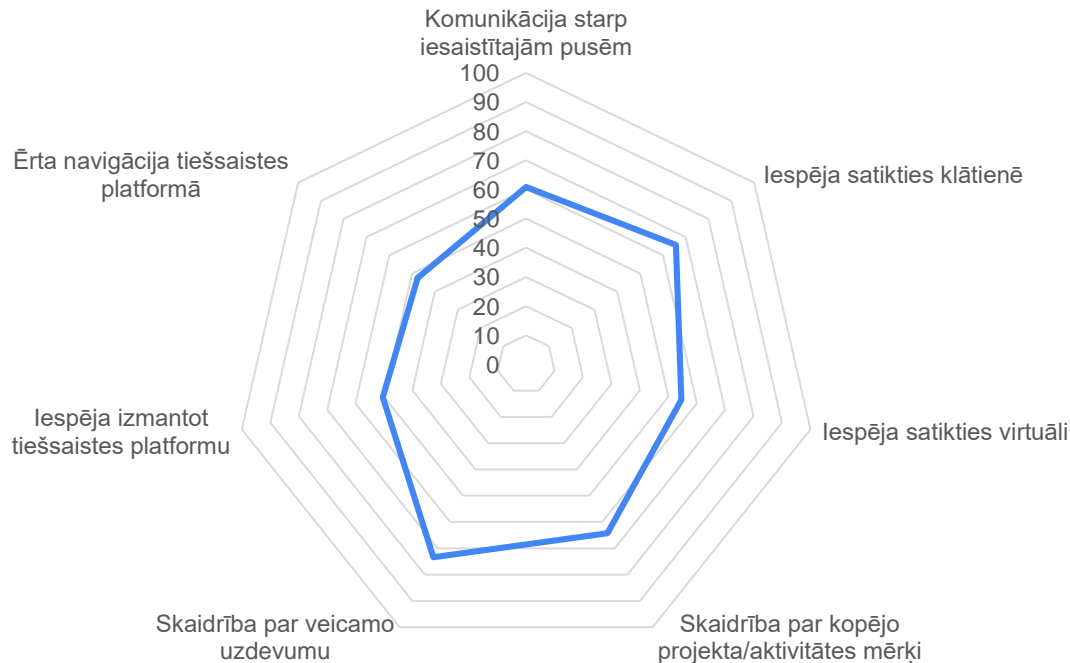
Kādi ir/bija Jūsu galvenie uzdevumi projektā / aktivitātē?

Atmiņas institūciju respondentu TOP 4

1. Darbi, kas saistīti ar **informācijas un datu vākšanu**, tostarp konsultēšanu par kvalitatīvu **informācijas iegūšanu** un tās nozīmi pētniecības procesā kopumā
2. Projektu **vadīšana, koordinēšana** vai darbs, kas cieši saistīts ar organizatoriskiem jautājumiem
3. **Komunicēšana** dažādiem projekta realizēšanas mērķiem un stadijām
4. Dalība, kā speciālistam pētījumu rezultātu **ilgtermiņa saglabāšanas un pieejas** nodrošināšanas jautājumos

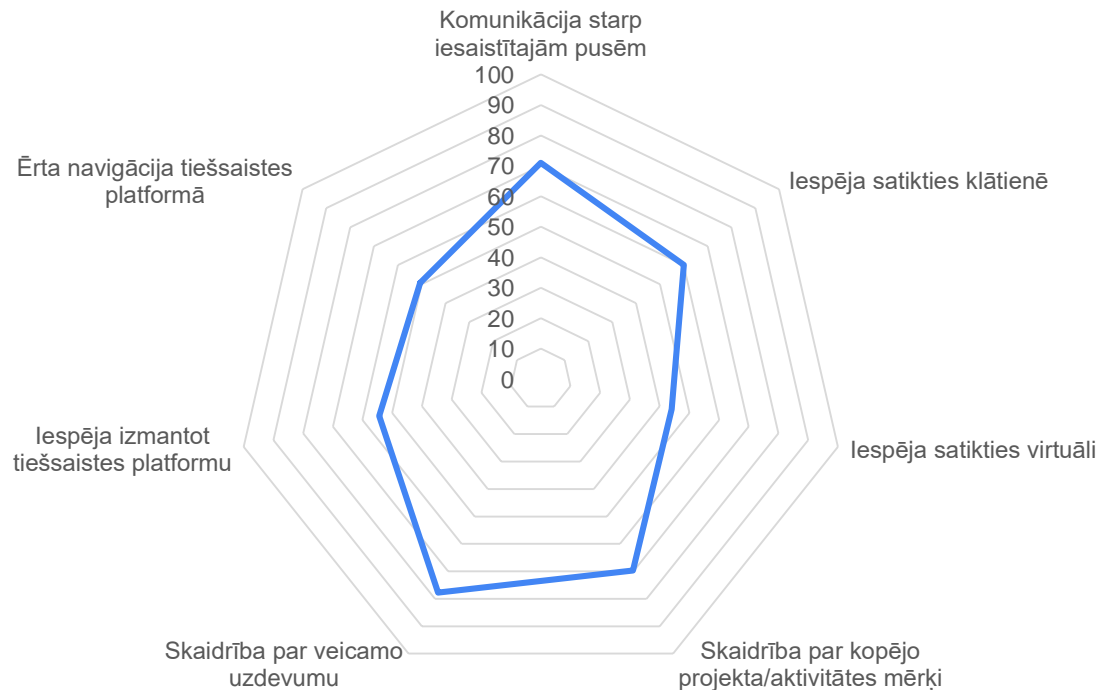
Kā Jūs kopumā vērtējat dažādus aspektus projekta / aktivitātes kopienā starp dalībniekiem?

Pētnieku viedoklis

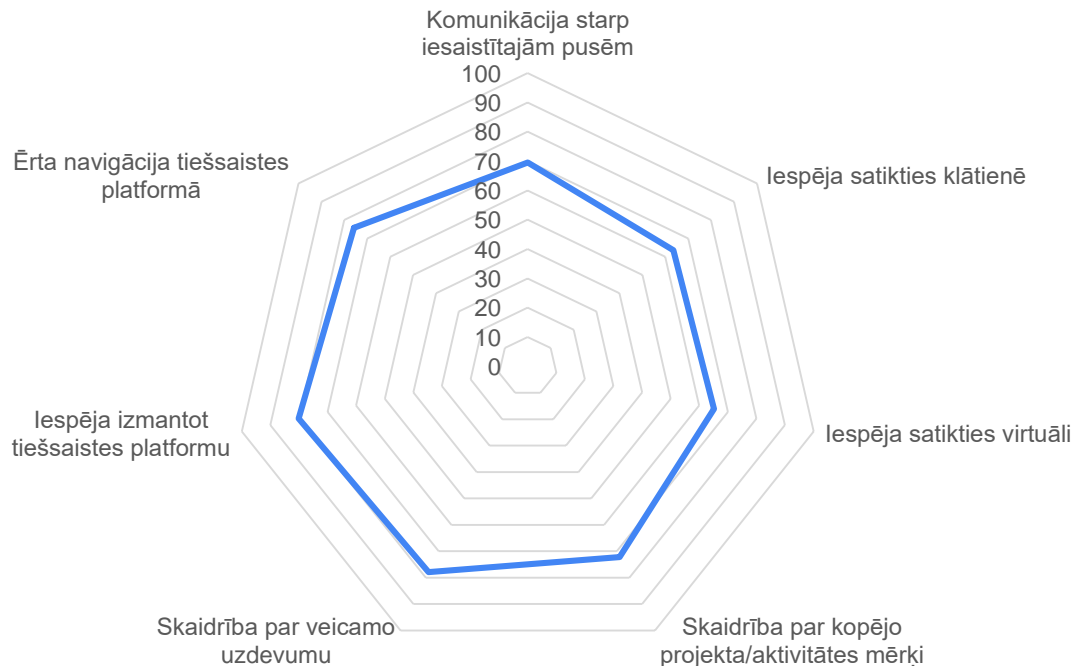
Kā Jūs kopumā vērtējat dažādus aspektus projekta / aktivitātes kopienā starp dalībniekiem?

Amatierpētnieku /
iedzīvotāju viedoklis

Kā Jūs kopumā vērtējat dažādus aspektus projekta / aktivitātes kopienā starp dalībniekiem?

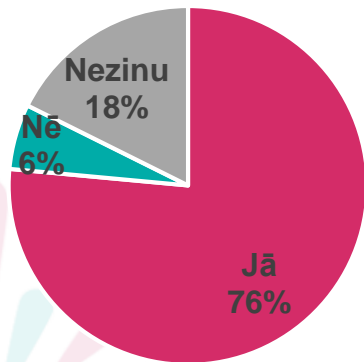
Atmiņas institūciju
speciālistu viedoklis

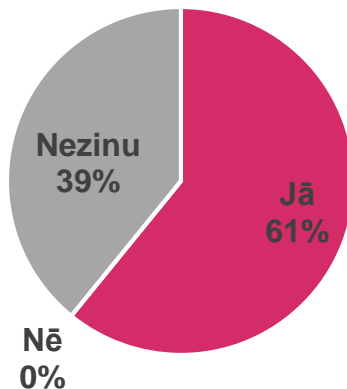

Vai Jūs vēlētos sadarboties ar atmiņas institūciju speciālistiem pētnieciskos projektos un aktivitātēs nākotnē?

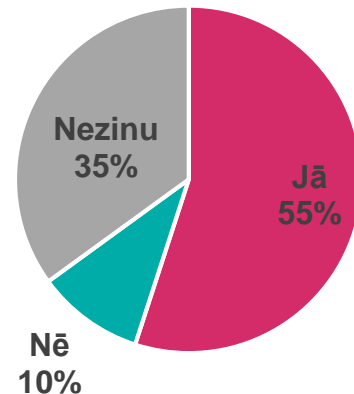
Atmiņas institūciju speciālistu viedoklis

Pētnieku viedoklis

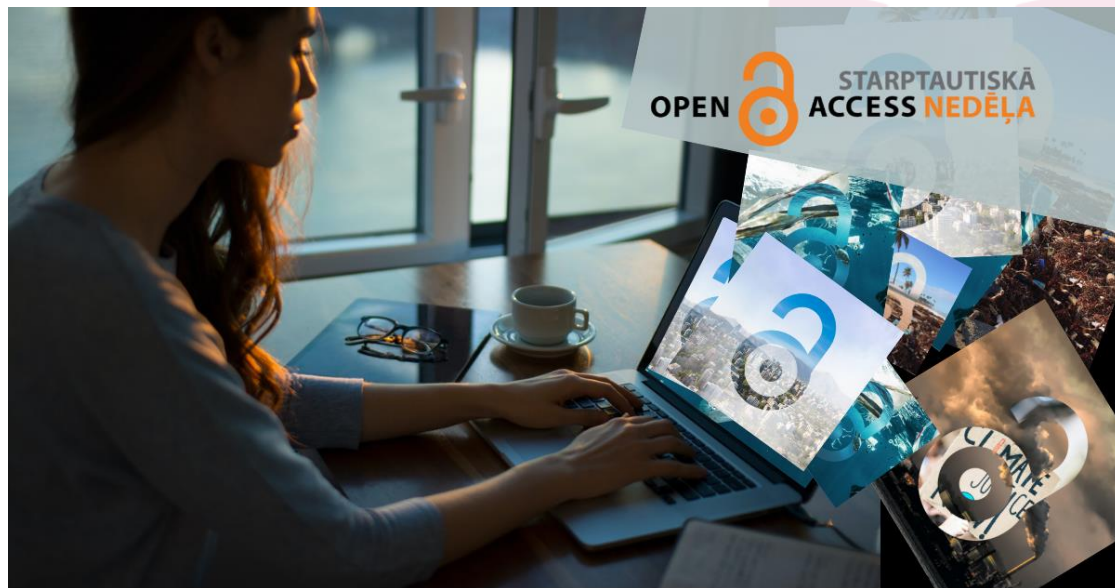

Amatierpētnieku / iedzīvotāju viedoklis

Galvenie rezultāti un secinājumi

- ✓ **25.oktobrī plkst.12.00**
«Starpdisciplināra publicēšanas platforma – Open Research Europe: pakalpojumi un priekšrocības autoriem»
- ✓ **25.oktobrī plkst.15.00**
«Sadarbības un līdzdalības perspektīvas atvērtai pētniecībai Baltijas valstīs: pētnieki, iedzīvotāji, bibliotekāri kā partneri»
- ✓ **27.oktobrī plkst.16.00** «Efektīva pētniecības datu pārvaldīšana ar starptautisko repozitoriju Figshare»

Plašāk par LU programmu: <https://www.biblioteka.lu.lv/par-mums/zinas/zina/t/74395/>

Plašāk par pasākumiem Pasaulē: <https://www.openaccessweek.org/>

Citizen Science as tool

Frits Ahlefeldt

AVOTS:

<https://drawnjournalism.com/2022/06/22/citizen-science-as-tool/>

Paldies!

Kontaktinformācija:
Gita Rozenberga
gita.rozenberga@lu.lv